

УДК 37.035:342.724:378.091.212-054.6:378.6:61(477.84-25)  
DOI 10.31499/2618-0715.1(16).2026.355812

**ПРОТИДІЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ ТА ДОМАГАННЯМ  
(ДОСВІД РОБОТИ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ У  
ТЕРНОПІЛЬСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ  
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО)**

**П'ятковський Тарас**, кандидат медичних наук, доцент кафедри мікробіології, вірусології та імунології, Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України.

**ORCID:** 0000-0003-1240-1680

**E-mail:** pyatkovskyy@tdmu.edu.ua

**Покришко Олена**, кандидат медичних наук, доцент кафедри мікробіології, вірусології та імунології, Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України.

**ORCID:** 0000-0001-9640-0786

**E-mail:** pokryshko@tdmu.edu.ua

*Тернопільський національний медичний університет імені І. Горбачевського прагне створювати та підтримувати освітнє, робоче та життєве середовище, вільне від дискримінації та домагань. На вимогу законодавства університет створив Комітет із запобігання та реагування на дискримінацію при ТНМУ та Комітет з розгляду справ про булінг. У статті висвітлено процес створення Центру запобігання дискримінації та домаганням та його роботу в Тернопільському національному медичному університеті імені І. Горбачевського та описано випадки зловживань з боку студентів-іноземців зі спробою використати Центр у власних цілях або помститися викладачам.*

**Ключові слова:** вища освіта в Україні, запобігання дискримінації та домаганням, академічна доброчесність, іноземні студенти; зловживання, скарга, цькування, трансгендерність.

**COMBATING DISCRIMINATION AND HARASSMENT  
(EXPERIENCE OF WORKING WITH FOREIGN STUDENTS AT THE TNMU)**

**Pyatkovskyy Taras**, Associate Professor of the Department of Microbiology, Virology and Immunology, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University.

**ORCID:** 0000-0003-1240-1680

**E-mail:** pyatkovskyy@tdmu.edu.ua

**Pokryshko Olena**, Associate Professor of the Department of Microbiology, Virology and Immunology, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University.

**ORCID:** 0000-0001-9640-0786

**E-mail:** pokryshko@tdmu.edu.ua

*The growing number of foreign students and their countries of origin creates new challenges to universities. I. Horbachevsky Ternopil Medical National University is committed to creating and maintaining an educational, working, and living environment free from discrimination and harassment. Initially, the English classes for teachers were organized. Later, the position of deputy*

*dean of the Faculty of Medicine for the education of foreign students was introduced. After the creation of the Dean's Office of International Students' Faculty, the number of foreign students increased. At the request of the legislation, the University established the Committee for Prevention and Response to Sexual Harassment at TNMU, the Committee for Prevention and Response to Discrimination at TNMU, and the Committee for Review of Bullying Cases at TNMU. The article also highlights the process of creating of the Center for the Prevention of Discrimination and Harassment and its work at I. Horbachevsky Ternopil Medical National University and describes cases of abuse by students with an attempt to use the center for their own purposes or to take revenge on teachers.*

**Key words:** *higher education in Ukraine, prevention of discrimination and harassment, academic integrity, international students; abuse, complaint, harassment, transgender.*

**Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями.** Навчання іноземних громадян є запорукою розвитку вищих навчальних закладів України. Інтернаціоналізація університетів зумовлює проблему адаптації іноземних студентів до нового мовного, соціального та навчального середовища та представляє виклик для служб підтримки студентів [1]. Організація успішної адаптації іноземних студентів сприяє їх швидшому включенню у студентське середовище, полегшує засвоєння основних норм інтернаціонального колективу, подолання «мовного бар'єру», посилення почуття академічної рівноправності [2, 3]. Зростаюча кількість іноземних студентів та країн їх походження, ставить перед університетами нові виклики, щоб стати інклюзивними вищими навчальними закладами [4].

Дослідження щодо академічного та соціального досвіду та академічних результатів іноземних та місцевих студентів показують, що іноземні студенти можуть бути залучені до діяльності університету так само, як і місцеві студенти, але їм бракує академічної підтримки. Також інколи вони отримують нижчі бали, ніж місцеві студенти [5]. Щоб задовольнити критичні академічні та соціальні потреби іноземних студентів – необхідна відповідна підтримка студентів для сталої інтернаціоналізації вищої освіти [6].

Систематичний огляд, проведений Fnaiss et al. (20) виявив, що дискримінація та домагання є глобальною проблемою, 49,2-68,0% студентів-медиків зазнають принаймні одного типу переслідувань або дискримінації [7]. Такий досвід для студентів має далекосяжні наслідки щодо погіршення їх фізичного та емоційного благополуччя [8], вживання алкоголю та наркотиків як стратегії подолання стресу [9], погіршення успішності [10, 11] та відрахування з навчання [12]. Системи для повідомлень про випадки дискримінації чи переслідування були важливим механізмом, за допомогою якого можна зменшити частоту цих явищ в академічному середовищі [13].

**Мета статті** – описати процес створення центру протидії дискримінації та домаганням та його роботу у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського, проаналізувати випадки зловживання зі сторони студентів зі спробою використати центр у своїх цілях чи з метою помсти.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Перші іноземці були прийняті на навчання до Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського (тоді заклад називався Тернопільська державна медична академія імені І. Я. Горбачевського) у вересні 1997 року. Їх було п'ятеро, з них четверо – з арабських країн і один – із Казахстану, усі вони навчалися разом з українськими студентами. У жовтні 1998 року було введено посаду заступника декана медичного факультету з навчання іноземних студентів. Враховуючи тенденції щодо інтернаціоналізації медичної освіти, чисельні запити іноземних громадян щодо англomовного навчання, в академії на кафедрі української та іноземних мов з червня 1998 року було організовано курси з удосконалення володіння англійською мовою для викладачів. З початку 1998-1999 навчального року створено відповідну структуру деканату для роботи з іноземними

## СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

громадянами зі штатом, приміщенням і обладнанням. У цьому навчальному році в академії вже навчалися 53 іноземних громадян з 9 країн. З 2001 по 2022 роки кількість іноземних студентів, які навчалися в Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського зросла до 2865 (Рис. 1) з 55 країн (Рис. 2).

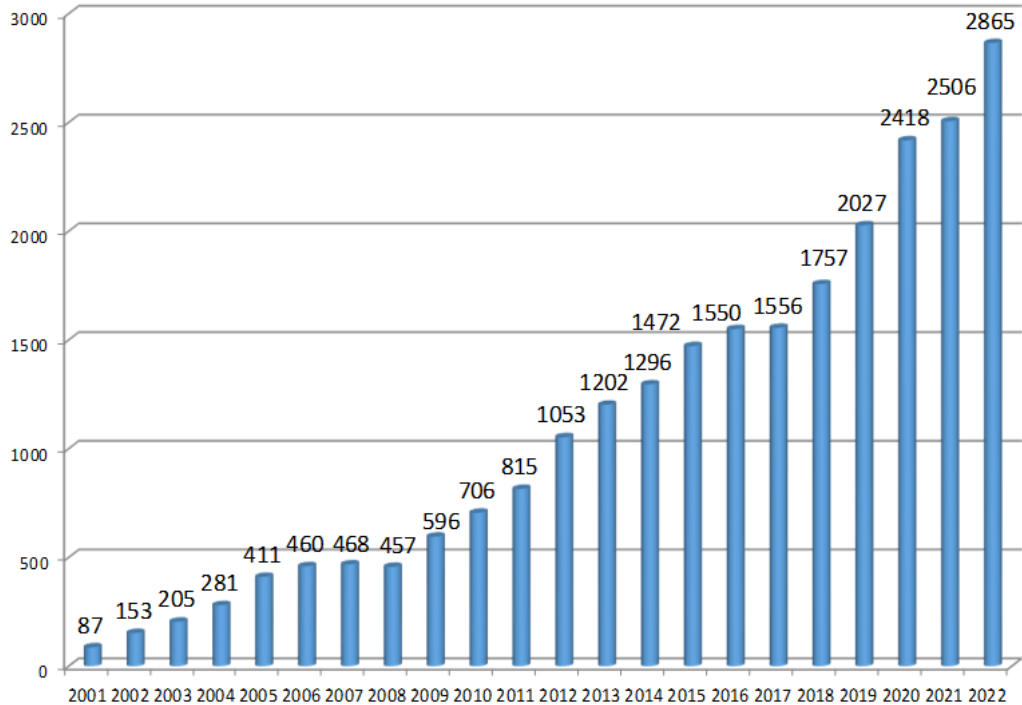


Рис. 1. Динаміка чисельності іноземних студентів ТНМУ з 2001 по 2022 роки.

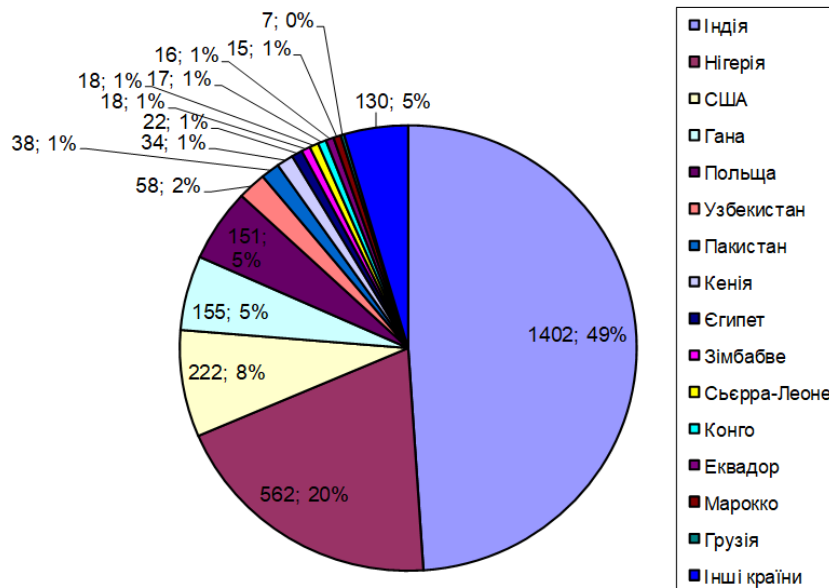


Рис. 2. Відсоткове співвідношення студентів, які навчалися в ТНМУ у 2022 році по країнах.

Відповідаючи на вимоги сучасності та керуючись вимогами Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» в університеті були створені Комісія з попередження і боротьби із сексуальними

## СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

домаганнями в ТНМУ, Комісія з попередження і боротьби із дискримінацією в ТНМУ, Комісія з розгляду випадку булінгу в ТНМУ. У 2020 році керівництвом університету було прийняте рішення створити Центр протидії дискримінації та домаганням (англ. Center for the Prevention of Discrimination and Harassment).

Інформація про створення Центру протидії дискримінації та домаганням (ЦПДД) в університеті була широко висвітлена на офіційному веб-сайті університету, на університетській сторінці Facebook та Instagram, розсилки повідомлень на електронні пошти студентів та повідомлення студентського парламенту. Крім того, працівники Центру знайомили зі своєю діяльністю першокурсників на зустрічах, організованих деканатом факультету іноземних студентів.

На центр було покладено обов'язки вести роботу зі скаржниками та відповідачами при необхідності залучаючи відповідні комісії університету. Крім того за необхідності скаржники та центр могли взаємодіяти із зовнішніми службами, такими як: заклади надання медичної допомоги, поліція тощо (Рис. 3).

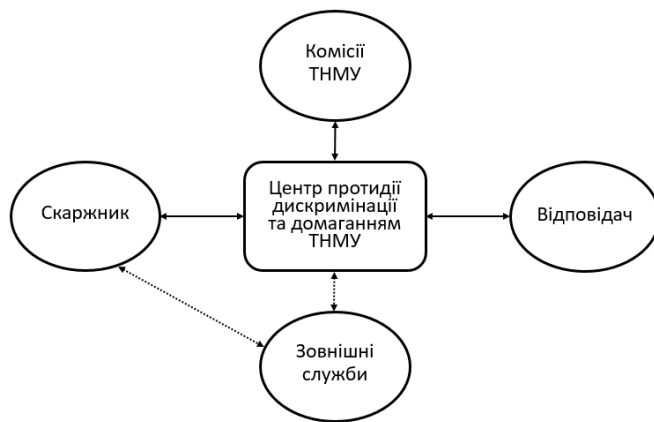


Рис. 3. Схема взаємодії Центру із учасниками конфлікту, комісіями ТНМУ та зовнішніми службами.

Згідно Положення студентам надано право звертатися в Центр особисто, повідомленням телефону чи електронним листом на адресу ЦПДД. Для ефективнішої роботи Центру, була створена Google форма, яку студент міг заповнити анонімно або вказати наступні дані про себе: ім'я, прізвище, дата народження, факультет, адресу електронної пошти та номер мобільного телефону. Спосіб зворотного зв'язку також запропонований на вибір студента: електронне листування або телефонний дзвінок. За період роботи центру від лютого 2021 року по січень 2023 року було отримано 37 заповнених форм та 23 електронних листи зі скаргами від іноземних студентів. За телефоном не звертався ніхто, як і не було жодного особистого візиту в Центр, що співпадає із сучасними тенденціями молоді надавати перевагу спілкуванню онлайн. Проте був випадок особистого звертання в деканат, після якого скаржника перенаправили в Центр. Серед надісланих до центру форм 38 % були анонімними, решта респондентів вказали дані про себе. Більшість студентів для зворотного зв'язку обрали електронну пошту, телефонний номер вказали тільки 13 %. У більшості випадків (82 %) студенти скаржилися на утиски з боку старшокурсників-земляків. На решту припадали звинувачення у дискримінації зі сторони викладацького колективу університету. В одному випадку студенти поскаржилися на расову дискримінацію у навчальних матеріалах, розміщених на університетській платформі Moodle. Слід відмітити, що також були випадки зловживання зі сторони студентів зі спробою використати Центр у своїх цілях чи з метою помсти викладачам. Працівники Центру вирішили висвітлити декілька таких випадків психологічного тиску в студентському середовищі з метою привернення

## СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА



уваги до деструктивної поведінки студентів, які підривають принципи академічної доброчесності.

Студент, відкритий гей, звернувся у медичний центр університету зі скаргами на погане самопочуття. Під час збору анамнезу було виявлено, що його постійно цькували одногрупники. В основному він страждав від вербальних образ та погроз, часом його штовхали чи вдаряли. Студенту було запропоновано звернутися в ЦПДД. У Центрі студент розповів, що проживав у гуртожитку, але був змушений змінити місце проживання, щоб уникнути постійних цькувань зі сторони співмешканців. Це допомогло йому лише частково, оскільки на заняттях його продовжували ображати, також переслідування продовжувалося в соціальних мережах. Він попросив перевести його у іншу групу у іншому потоці, де було декілька студентів, які ставилися до нього прихильно. Центр подав запит у деканат факультету іноземних студентів, прохання студента було задоволене. Студентам-відповідачам було повідомлено про неприпустимість порушення політики університету щодо створення середовища вільного від будь-якої дискримінації чи домагань. Цей випадок не був екстраординарним, але він набув певного розголосу серед студентів та дав поштовх для зловживань – студенти почали намагатися використати Центр як важіль впливу для досягнення якихось цілей.

В одному з таких випадків студентка з Індії звернулася в Центр із скаргою на сексуальні домагання та переслідування зі сторони однокурсника. Після того, як відповідача було попереджено про порушення політики Університету щодо дискримінації, цькувань та домагань вияснилося, що він раніше перебував у романтичних стосунках зі скаржником і пара проживала разом. Скаржник вирішила припинити стосунки і використала центр для того щоб її «колишній» не набридав зі спробами відновити стосунки.

Із скаргою на цькування її всією академічною групою звернулася в Центр ще одна студентка з Індії. За її свідченнями, вона особливо потерпала від одного з одногрупників, який мав багатих і впливових батьків на відміну від нижчого рангу її родини. Він підбурював проти неї всіх одногрупників і погрожував спричинити шкоду її матері, у випадку якщо студентка насмілиться поскаржитися. Скаржник просила Центр посприяти їй у переведенні в іншу групу, причому на інший потік курсу, мотивуючи тим, що переведення в іншу групу на тому ж потоці не зупинить цькувань, оскільки її одногрупники вже встигли поширити чутки та наклепи про неї серед учасників навчального процесу в межах потоку. Попередньо з цим проханням позивачка зверталася в деканат факультету іноземних студентів, проте їй було відмовлено у переведенні. Запропонована, як компроміс, зміна групи в межах потоку її не влаштувала. При роботі з відповідачами та іншими студентами, які були знайомі із ситуацією, вияснилося, що у групі, в яку вона прагнула перевестися навчається студент, із яким вона розпочала романтичні стосунки і пара планувала готуватися до іспитів разом, використовуючи один на двох профіль платного онлайн-ресурсу, для чого їм був потрібен однаковий розклад занять.

В іншому випадку студенти молодших курсів (Індія) поскаржилися на погрози зі сторони старших співвітчизників побити їх. У ході розслідування скарги працівники Центру виявили, що вони перші спровокували конфлікт, застосовуючи ненормативну лексику й поспішили поскаржитися, щоб закріпити за собою роль «жертви».

У четвертому випадку студентка з Індії поскаржилася на дискримінацію за статтю на одного з викладачів університету. З її слів, будучи єдиною особою жіночої статі в групі, вона отримувала важчі питання, ніж хлопці, викладач постійно прискіпувалася до її відповідей і часто занижувала оцінки. Під час співбесіди з викладачем та студентами-

## СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

одногогрупниками виявилось, що студентка часто запізнавалася на практичні заняття, які проводилися цим викладачем, і демонструвала дійсно низький рівень підготовки.

У іншому випадку трансгендерний студент з Польщі звернувся до Центру зі скаргою на декількох викладачів. За словами скаржника викладачі на заняттях відмовлялися називати студента бажаним ім'ям, використовуючи натомість його офіційне ім'я. Центр звернувся в деканат факультету іноземних студентів для отримання інформації. Було виявлено, що студент зареєстрований та навчається під ім'ям, даним йому при народженні. За словами студента, він отримував курс тестостерону та подав офіційний запит на зміну імені в офіційних документах. Проте, за даними деканату, жодних документів про зміну імені представлено не було. Студенту було роз'яснено, що без представлення документів про зміну імені він офіційно навчається під зареєстрованим ім'ям. Як компроміс, студенту запропоновано просити викладачів називати його на прізвище.

**Висновки та перспективи подальших досліджень.** Робота Центру дає можливість іноземним студентам почуватися захищеними і робить їх навчання та проживання більш комфортним. При розгляданні випадків дискримінації, цькування чи домагань необхідно дотримуватися принципів неупередженості, оскільки можливе використання Центру для отримання персональної вигоди учасником навчального процесу чи кривдником з метою помсти. У всіх описаних випадках обидвом сторонам, задіяним у звертаннях, було повідомлено про неприпустимість зведення наклепів чи подання завідомо неправдивої чи викривленої інформації для використання Центру для досягнення власних цілей.

Наступним кроком у покращанні роботи Центру буде проведення анкетування серед студентів для оцінки їх задоволення навчанням в ТНМУ та проживанням на території університетського містечка.

### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Egege, S., Kutieleh, S. Critical Thinking: Teaching Foreign Notions to Foreign Students. *International Education Journal*. 2004. 4(4), С. 75-85.
2. Machul, M., Bieniak, M., Chałdaś-Majdańska, J., Bąk, J., Chrzan-Rodak, A., Mazurek, P., Dobrowolska, B. Lifestyle practices, satisfaction with life and the level of perceived stress of Polish and foreign medical students studying in Poland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2020. 17(12), С. 4445.
3. Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L., Vedder, P. Immigrant youth: Acculturation, identity, and adaptation. *Applied psychology*. 2006. 55(3), 303-332.
4. Lee, J., Kim, N., Wu, Y. College readiness and engagement gaps between domestic and international students: Re-envisioning educational diversity and equity for global campus. *Higher Education*. 2019. 77, С. 505-523.
5. Grayson, J. P. The experiences and outcomes of domestic and international students at four Canadian universities. *Higher Education Research and Development*. 2008. 27(3), С. 215-230.
6. Butcher, A., & McGrath, T. International students in New Zealand: Needs and responses. *International Education Journal*. 2004. 5(4), С. 540-551.
7. Fnais, N., Soobiah, C., Chen, M. H., Lillie, E., Perrier, L., Tashkhandi, M., Tricco, A. C. Harassment and discrimination in medical training: a systematic review and meta-analysis. *Academic Medicine*. 2014. 89(5), С. 817-827.
8. Heru, A., Gagne, G., & Strong, D. Medical student mistreatment results in symptoms of posttraumatic stress. *Academic Psychiatry*. 2009. 33, С. 302-306.
9. Frank, E., Carrera, J. S., Stratton, T., Bickel, J., Nora, L. M. Experiences of belittlement and harassment and their correlates among medical students in the United States: longitudinal survey. *BMJ*. 2006. 333(7570), С. 682.
10. Wilkinson, T. J., Gill, D. J., Fitzjohn, J., Palmer, C. L., Mulder, R. T. The impact on students of adverse experiences during medical school. *Medical teacher*. 2006. 28(2), С. 129-135.

11. Stratton, T. D., McLaughlin, M. A., Witte, F. M., Fosson, S. E., Nora, L. M. Does students' exposure to gender discrimination and sexual harassment in medical school affect specialty choice and residency program selection? *Academic Medicine*. 2025. 80(4), C. 400-408.
12. Sheehan, K. H., Sheehan, D. V., White, K., Leibowitz, A., Baldwin, D. C. A pilot study of medical student 'abuse': student perceptions of mistreatment and misconduct in medical school. *JAMA*. 1990. 263(4), C. 533-537.
13. Best, C. L., Smith, D. W., Raymond Sr, J. R., Greenberg, R. S., Crouch, R. K. Preventing and responding to complaints of sexual harassment in an academic health center: a 10-year review from the Medical University of South Carolina. *Academic Medicine*. 2010. 85(4). C. 21-727.

### REFERENCES

1. Egege, S., Kutieleh, S. (2004). Critical Thinking: Teaching Foreign Notions to Foreign Students. *International Education Journal*, 4(4), 75-85. [in English].
2. Machul, M., Bieniak, M., Chałdaś-Majdańska, J., Bąk, J., Chrzan-Rodak, A., Mazurek, P., Dobrowolska, B. (2020). Lifestyle practices, satisfaction with life and the level of perceived stress of Polish and foreign medical students studying in Poland. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(12), 4445. [in English].
3. Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L., Vedder, P. (2006). Immigrant youth: Acculturation, identity, and adaptation. *Applied psychology*, 55(3), 303-332. [in English].
4. Lee, J., Kim, N., Wu, Y. (2019). College readiness and engagement gaps between domestic and international students: Re-envisioning educational diversity and equity for global campus. *Higher Education*, 77, 505-523. [in English].
5. Grayson, J. P. (2008). The experiences and outcomes of domestic and international students at four Canadian universities. *Higher Education Research and Development*, 27(3), 215-230. [in English].
6. Butcher, A., McGrath, T. (2004). International students in New Zealand: Needs and responses. *International Education Journal*, 5(4), 540-551. [in English].
7. Fnais, N., Soobiah, C., Chen, M. H., Lillie, E., Perrier, L., Tashkhandi, M., Tricco, A. C. (2014). Harassment and discrimination in medical training: a systematic review and meta-analysis. *Academic Medicine*, 89(5), 817-827. [in English].
8. Heru, A., Gagne, G., Strong, D. (2009). Medical student mistreatment results in symptoms of posttraumatic stress. *Academic Psychiatry*, 33, 302-306. [in English].
9. Frank, E., Carrera, J. S., Stratton, T., Bickel, J., Nora, L. M. (2006). Experiences of belittlement and harassment and their correlates among medical students in the United States: longitudinal survey. *BMJ*, 333(7570), 682. [in English].
10. Wilkinson, T. J., Gill, D. J., Fitzjohn, J., Palmer, C. L., Mulder, R. T. (2006). The impact on students of adverse experiences during medical school. *Medical teacher*, 28(2), 129-135. [in English].
11. Stratton, T. D., McLaughlin, M. A., Witte, F. M., Fosson, S. E., & Nora, L. M. (2005). Does students' exposure to gender discrimination and sexual harassment in medical school affect specialty choice and residency program selection? *Academic Medicine*, 80(4), 400-408. [in English].
12. Sheehan, K. H., Sheehan, D. V., White, K., Leibowitz, A., & Baldwin, D. C. (1990). A pilot study of medical student 'abuse': student perceptions of mistreatment and misconduct in medical school. *JAMA*, 263(4), 533-537. [in English].
13. Best, C. L., Smith, D. W., Raymond Sr, J. R., Greenberg, R. S., Crouch, R. K. (2010). Preventing and responding to complaints of sexual harassment in an academic health center: a 10-year review from the Medical University of South Carolina. *Academic Medicine*, 85(4), 721-727. [in English].

Дата першого надходження статті до видання – 10.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування – 3.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) – 27.03.2026